

KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST

NORTH WEST PROVINCIAL LEGISLATURE

Jaaka go tlhokega go ya ka Karolo 14 ya Molao wa Tsholetso ya Phitlhelesego ya Tshedimosetso 2000 (Molao no. 2 wa 2000), e buisiwa mmogo le Molao wa Tshireletso ya Tshedimosetso ya Sebele 2013 (Molao 4 wa 2013).

[Handwritten signature]

TAFOLE YA DITENG

No.	DINTLHA	TSEBE
-	DITLHALOSO	iii-vi
1.	MATSENO	1-2
2.	TAOLELO YA KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST	2-3
3.	DITIRO, MAIKARABELO LE POPEGO YA KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST (Karolo 14(1)(a))	3-4
4.	DINTLHA TSA KGOLAGANO TSA MOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO LE MOTLATSAMOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO (Karolo 14(1)(a) le (b) le (Karolo 55 le 56 tsa POPIA)	5-6
5.	PHITLHELELO LE TIRISO YA BUKANATAELO YA PAIA E E LAOLANG TSHEDIMOSETSO (Karolo 10 le Karolo 14(1)(c))	6
6.	DITHULAGANYO TSA SETHEO TSA BOTSAKAROLO JWA SETSHABA: POPEGO, MAIKARABELO LE KAMANO YA SEPOLOTIKI	7 - 10
7.	SEABE SA BAAGI MO TLHAMONG YA PHOLISI KGOTSA MO TIRISONG YA DITHATA KGOTSA MO TIRAGATSONG YA DITIRO KA (TSENYA LEINA LA SETHEO)	11
8.	PHITLHELELO YA DIREKOTO TSE DI TSHOTSWENG KE KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST (Karolo 14(1)(d) le (e) tsa PAIA)	12-14
9.	TSELA YA GO KOPA DIREKOTO	15-20
10.	TLHABOLOLO YA BUKANA YA DITAELO	20
11.	PHITLHELESEGO YA BUKANATAELO YA PAIA (Karolo 14(3))	20
12.	DIMAMETLELELO TSE DI MALEBA	21
	MAMETLELELO A: DITLHOPHA TSA DIREKOTO TSE DI DULANG DI LE TENG (TSHENOLO YA BOIKGETHELO)	22
	MAMETLELO B: TLHALOSO YA DITLHOGO LE DITLHOPHA TSA DIREKOTO TSE DI TSHOTSWENG KE KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST	23

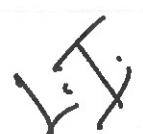

**FOROMO 2: FOROMO YA GO KOPA GO FITLHELELA DIREKOTO TSA
BOTLHE**

FOROMO 3: KARABO YA KOPO LE TLHWATLHWA E E DUELWANG

FOROMO 4: FOROMO YA GO DIRA BOIKUELO KA FA GARE GA SETHEO

DITLHALOSO

Tlhwathlwa ya phithhelelo	<p>Tshelete e mokopi a tlhokang go e duelela nako e e tseilweng go batla le go rulaganya direkoto, go dira dikhophi tsa direkoto le tlhwathlwa ya go posa direkoto.</p> <p>Mokopi o duela tlhwathlwa ya phithhelelo fela fa a amogetse kitsiso go tswa go setheo sa puso kgotsa sa poraefete ya gore tlhwathlwa e a tlhokang go e duela ke bokae. Tlhwathlwa e tshwanetse go duelwa pele mokopi a neelwa direkoto.</p>	
Phitlhelesego tshedimosetso	ya	Go lettelelwaa go bona kgotsa go utlwa tshedimosetso e e tshotsweng kgotsa e e laolwang ke setheo sa puso kgotsa go neelwa khophi kgotsa tokomane ya rekoto go sa kgatthelesege gore ke ya mokgwa ofe, le gore a e dirlwae ke setheo seo sa puso kgotsa nyaa.
Maikarabelo		Boitlamo kgotsa boikemisetso jwa go amogela maikarabelo kgotsa go arabela kgotsa go neela mabaka mabapi le ditiro tse di dirlweng kgotsa ditshweetso tse di tseilweng. Batho le ditheo ba tshwanetse go neela mabaka a a tlamaletseng le a a utlwagalang mabapi le ditiro tse ba di dirang kgotsa ditshweetso tse di ba di dirang tse di amang batho ba bangwe.
Tsenyo ya Kopo		Kopo ya semmuso ya go lettelelwaa go dira kgotsa go nna le sengwe. Tokomane ya semolao e e dirisiwang go simolola morero wa molao, e e kgatihanong le tshweetso kgotsa tshweetso ya boikuelo jo bo dirlweng ka fa gare ga setheo, ka fa tlase ga PAIA, kwa Kgotsatshekelo.
Boikuelo		Go ema kgatihanong le tshweetso ya kopo ya PAIA kgotsa kgatihanong le go ganiwa ga kopo. Fa go dirwa boikuelo, motho o ikopela gore go tsewe tshweetso e ntshwa kgotsa e e farologaneng le ya pele. Fa go dirwa boikuelo kgatihanong le tshweetso ya setheo sa puso, go ka diriwa boikuelo ka fa gare kwa setheong seo sa puso. Fa boikuelo bo reteletswe, go ka diriwa boikuelo go ya pele ka go tsenya kopo go Kgotsatshekelo. Boikuelo jo bo diriwang kgatihanong le tshweetso e e tseilweng ke setheo sa poraefete bo diriwa ka go tsenya kopo go Kgotsatshekelo.
Tshedimosetso Kgwebo	ya	Tshedimosetso e e mo rekotong e e tlhalosang merero ya ditshete, saense, tegeniki kgotsa diphiri tsa Kgwebo, eo fa e ka upololwa kgotsa ya gololwa go ka solo felwa gore e senye bokgoni jwa go buisanelia konteraka e e nonofileng kgotsa bokgoni jwa go tsereganya mo Kgwebong.
Tshedimosetso bofitlha	e e	Tshedimosetso e e neelwang motho kgotsa setheo ka peelomabaka ya gore tshedimosetso eo e se ka ya senolelwaa kgotsa ya fetisetswa go motho yo mongwe gape.

Kgotlatshekelo	<p>Setheo sa semolao se se dirang ditshweetso se se amogelang kopo le go reetsa ngongorego.</p> <p>Ka fa tlase ga PAIA, se e ka nna Kgotlatshekelo ya Mmagaseterata ya selegae, Kgotlatshekelokgolo ya selegae kgotsa Kgotlatshekelo ya Molaotheo.</p>
Tshweetso	<p>Konosetso kgotsa karabo ya bofelo ya kopo. Ka fa tlase ga PAIA, se e ka nna karabo ya bofelo e e neelang mokopi kgotsa e e ganang go neela mokopi direkoto tse a di kopileng mo kopong ya PAIA. Ka dinako tse dingwe se se dirisiwa go kaya 'katiholo' ya Kgotlatshekelo.</p>
Motlatsamotlhanked i wa Tshedimosesto	<p>Moho yo ka dinako tse dingwe a thapilweng ke setheo sa puso go thusa Motlhanked i wa Tshedimosesto go tsamaisa dikopo tsa PAIA.</p>
Katoloso ya nako	<p>Nako e e okeditsweng e e filweng, kgotsa e e tleleimiwang/kopiwang ka kitsiso, go tlhagisa tshweetso. Ka fa tlase ga PAIA, se se kaya gore mo godimo ga sebaka se se tlwaelegileng sa malatsi a 30, go okeditswe gape ka malatsi a le 30 go arabela kopo ya PAIA. Se se ka bidiwa gore ke katoloso ya nako.</p>
Kopo e e seng bothokwa e e tshwenyang	<p>Kopo e e dirwang e se ka mabaka a go fitlhelela tshedimosesto e e kopilweng, mme e direlwa go senyetsa mongwe nako kgotsa go tlhola mathata kgotsa go galefisa motho.</p> <p>Motlhanked i wa Tshedimosesto wa setheo sa puso a ka gana kopo ya mongwe ya go fitlhelela rekoto ya setheo fa a bona gore kopo eo ga e bothokwa ebile e a tshwenya; kgotsa fa tiro e e tlhokagalang go tsamaisa kopo eo e ka senya kgotsa ya dirisa bothaswa didiriswa tsa setheo sa puso mo dilong tse di sa tlhokegeng.</p>
Tsamaiso/Puso	<p>Melawana le thulaganyo tse di tsamaisang setlhophha sa batho kgotsa setheo. Phitlhelisego ya tshedimosesto e thusa ka tsamaiso e e siameng.</p>
Mabaka a go dira boikuelo ka fa gare ga setheo	<p>Mabaka a a tlhagisitsweng mo boikuelong jwa gore setheo sa puso se dire tshweetso e ntšhwa kgotsa e e farologaneng le ya pele.</p>
Mabaka a go gana	<p>Ke mabaka a setheo sa puso kgotsa sa poraefete se tshwanetseng go a tlhagisetsa motho yo o dirileng kopo ya PAIA fa ba tseile tshweetso ya go sa mo neele direkoto.</p>
Tshedimosesto	<p>Dintlha, <i>data</i>, dikakanyo le kitso e nngwe.</p>
Motlhanked i wa Tshedimosesto	<p>Mongwe kwa setheong sa puso kgotsa sa poraefete yo maikarabelo a gagwe e leng go samagana le kopo ya PAIA.</p>

		Mo setheong sa puso, go kaiwa Tlhogo ya Tsamaiso ya setheo sa puso, kgotsa Motlhankedikhuduthamagamogolo (kgotsa motho wa namaotshwere mo maemong ao, sekai, fa motho a le mo malatsing a boikhutso). Mo setheong sa poraefete go kaiwa tlhogo ya setheo seo.
Molaodi Tshedimosetso	wa	Molaodi wa Tshedimosetso (Aforikaborwa) yo o tlhomilweng go ya ka karolo 39 ya Molao wa Tshireletso ya Tshedimosetso ya Sebele, Molao 4 wa 2013.
Go dira boikuelo ka fa gare ga setheo		Ke go ema kgatihanong le tshweetso e setheo sa puso se e tseileng mabapi le kopo ya go fitlhelela tshedimosetso. Boikuelo bo kopa bolaodi jo bo maleba gore ba dire tshweetso e ntshwa e e farologaneng le ya pele.
Molao		Se se kaya melawana e e bayang maitsholo le ditsamaiso tse di matshwanedi tse baagi ba tshwanetseng go di latela.
Melao		Se ke molao jaaka o kwadilwe ebile o dumeletswe ke Palamente.
Taolelo/Kgapeletso		Se se raya gore tiro e tshwanetse ya diragala, ntle le diphetogo. Sekai, ka fa tlase ga PAIA go ka gapeletsega gore Motlhankedidi wa Tshedimosetso a gane kopo ka mabaka a a tlhalositsweng mo Molaong.
Kitsiso		Se ke tokomane e e kwadilweng ya semmuso e e itsiseng motho kgotsa setheo ka ga sengwe se se botlhokwa, jaaka tlhwatlhwya phitlhelelo e mongwe a tshwanetseng go e duela pele a neelwa direkoto tse a di kopang.
Motlhankedidi		Se se amana le bolaodi kgotsa setheo sa puso ga mmogo le ditiro le maikarabelo a bona.
Dintliha		Tshedimosetso ya motho e e rekotilweng e e dirisiwang go supa motho yoo ka botlalo kgotsa tshedimosetso e e tsewang gore e masi. Dikai tsa tshedimosetso ya sebele di akaretsa bosemorafe, bong, lemorago la tiro, lemorago la boitekanele le kalafi kgotsa le aterese.
Ditheo tsa poraefete		Batho ba molao jaaka ditheo (go sa akarediwe ditlamo tsa puso) kgotsa tlhokomelo ya boswa (trust) kgotsa motho wa nama le madi (a le esi kgotsa a dirisana le mongwe), mme fela fa motho yoo (kgotsa batho bao) ba na le kgwebo kgotsa e le baporofešenale ba ba kwadisitsweng.
Molao wa Tsholetso ya Phitlhelesego ya Tshedimosetso, 2000 (PAIA)		Molao o o bayang ditlhokego tsa gore motho a fitlhelele tshedimosetso e e tshotsweng ke setheo sa puso kgotsa sa poraefete. Leina la molao o ka dinako tse dingwe le a khutswafadiwa go nna PAIA kgotsa Molao.

Molao wa Tshireletso ya Tshedimosetso ya Sebele. Molao 4 wa 2013 (POPIA)	Molao o o rotloetsang tshireletso ya tshedimosetso ya sebele, o o diriwang ke ditheo tsa puso le tsa poraefete ebole o tlhoka gore go bewe ditlhokegopotiana tse di tla tsamaisang tshedimosetso ya mofuta oo.
Setheo sa Puso	Setheo sa puso kgotsa setheo se se diretsweng go dira ka dikgatlhego tsa setshaba fela ebole se tlhomilwe ka molao kgotsa Molaetheo. Se se akaretsa lefapha la bosetshaba, la porofense kgotsa setheo sa mmasepalai.
Rekoto	Tshedimosetso efe kgotsa efe e e rekotilweng ka tsela nngwe – go sa kgathelesege gore ke mokgwa ofe. Go akaretsa, sekai, dinepe, ditokomane, tshedimosetso e e bolokilweng mo khomphiyutha le metshini, dikgatiso tsa modumo le divideo.
Nomoro ya tshupetso	Kopanyo ya dinomoro kgotsa ditlhaka kgotsa ditlhaka le dinomoro tsa ditokomane tse wena o di romelelanang le setheo sa puso kgotsa sa poraefete gore le thusane go supa kopo e le buang ka yona.
Golola	Ka fa tlase ga PAIA, se se raya gore setheo sa puso kgotsa sa poraefete se go neela kgotsa se go senolela rekoto.
Bolaodi jo bo Maleba	Se se kaya motho yo o tshwanetseng go tsaya ditshweetso fa go diriwa boikuelo ka fa gare ga setheo. Ka gale e tla nna tlhogo ya polotiki ya setheo sa puso se se maleba.
Kopo ya phitlhelelo	Kopo e diriwang ka go latela tsamaiso e e beilweng ke PAIA, ya go bona kgotsa go amogela khophi ya rekoto ya tshedimosetso. Se se akaretsa go dirisa Foromo A ya PAIA (fa o tsenya kopo go setheo sa puso) Kgotsa Foromo C (fa o tsenya kopo go setheo sa poraefete). Ka dinako tse dingwe mafoko a mangwe a a dirisiwang boemong jwa kopo ya phitlhelelo ke kopo ya PAIA, ka dinako tse dingwe go a khutshwafadiwa go twe kopo.
Tlhwatlhwa ya kopo	Tshelete e e tshwanetseng go duelwa gore kopo ya go fitlhelela tshedimosetso e sekegeliwe tsebe. Setheo sa puso kgotsa sa poraefete se tla romela kitsiso e e tlhalosang gore o tshwanetseng go duela bokae. Tlhwatlhwa ya kopo ga e tlhokege fa e le gore kopo e e tsenngwang ke ya tshedimosetso ya mongwe. Gape tlhwatlhwya e ka se tlhokege fa e le gore mokopi wa tshedimosetso o amogela moputso o o kwa tlase.
Mokopi	Motho kgotsa setheo yo o batlang go fitlhelela tshedimosetso. Ka gale ke motho yo o tlatsang Foromo A ya PAIA kgotsa Foromo B ya PAIA. Gape e ka nna motho yo o tlaletsang mongwe Foromo ya PAIA.

Tshwanelo Tshedimosetso	ya	Tshwanelo ya go fitlhelela tshedimosetso. Molaoteo wa Aforikaborwa o tlamelka tshwanelo ya go fitlhelela tshedimosetso efe kana efe e e tshotsweng ke puso le/kgotsa motho yo mongwe, fa e le gore tshedimosetso eo e tlhokega ka mabaka a go diragatsa kgotsa go sireletsatshwanelo e nngwe.
Motho wa Boraro		<p>Mongwe le mongwe (go akaretsa, mme go sa felele fela go, puso ya naga ya kwa ntle, setheo sa boditshabatshaba) yo o sa amegeng ka tlhamalalo mo morerong o o rileng mme fela a amega ka tsela nngwe.</p> <p>Ka fa tlase ga PAIA, motho wa boraro ke mongwe le mongwe kgotsa setheo sa molao, tse e seng setheo sa puso kgotsa sa poraefete, kgotsa mokopi yo o sa tsenyang kopo kgotsa yo o sa amogelang kopo mme fela a tla amega fa tshedimosetso e e kopilweng e senoiwa kgotsa e ntshiwa.</p>
Phetisetso		Go neela sengwe go motho yo mongwe. Ka fa tlase ga PAIA, se se kaya gore Mokopiwa o neela kopo ya PAIA go setheo se sengwe sa puso gore setheo seo sa puso se tlamele ka karabo go kopo ya gago ya PAIA.
Pepeñene/Bosengbofitlhá		Ke fa setheo sa puso kgotsa sa poraefete se dira ka mokgwa o o mo pepeneneng, o o tlhaloganyegang, o o tshepagalang le o o tlhamaletseng o o letlelelang bonolo batho ba e seng ba setheo seo go bona tsamaiso ya ditiro le ditshweetso tsa setheo.

1. MATSENO

Ka letlha la 9 Mopitiwe 2001, *Molao wa Tsholetso ya Phitlhelesego ya Tshedimosetso, Molao No. 2 wa 2000 (PAIA)* ("Molao") o simolotse go dira, o tsenya tirisong karolo 32(1) le (2) gore e nne tshwanelo ya molaatheo ya go fitlhelela tshedimosetso.

PAIA e tsenya tirisong karolo 32 ya Molaatheo e e laelang gore mongwe le mongwe o na le tshwanelo ya go fitlhelela tshedimosetso e e tshwerweng ke setheo sengwe le sengwe sa puso kgotsa sa poraefete e e tlhogegang go diragatsa le/kgotsa go sireletsa tshwanelo nngwe le nngwe. Karolo 14 ya PAIA e tlama Kgotlatheomolao ya Porofense ya North West (NWPL) gore jaaka e le setheo sa puso ba dire manuale kgotsa bukanataelo e e tla bayang ditsamaiso tse di tshwanetseng go latelwa ga mmogo le ditekanyetso tse di tshwanetseng go fitlhelelwa ke mongwe le mongwe yo o kopang go fitlhelela tshedimosetso e e mo diatleng tsa NWPL. Mme fela, tiriso ya Molao, mo go fitlheleleng maitlhomo a, e koafadiwa ebile e laolwa ke dithokego tsa tshireletso ya tshedimosetso ya sebele jaaka di tlhalositswe, gareng ga tse dingwe, mo go Karolo 14 ya Molaatheo le *Molao wa Tshireletso ya Tshedimosetso ya Sebele, Molao 4 wa 2013 (POPIA)*¹. Maikaelelo a POPIA gareng ga tse dingwe ke go tsenya tirisong tshwanelo ya molaatheo ya go nna bofitlha ka go sireletsa tshedimosetso ya sebele² go tsamaelana le ditekanyetso kgotsa dithibelo tse di utlwagalang tse di diretsweng go lekalekanya tshwanelo ya bofitlha le ditshwanelo tse dingwe, segolobogolo tshwanelo ya tshedimosetso.

NWPL e rulagantse bukanataelo e go nolofaletsa baagi go fitlhelela tshedimosetso e setheo se e tshwereng, go ya ka taelo ya PAIA.

Ka go rulaganya bukanataelo e, NWPL e tsholetsa taoletlo ya molaatheo ya maloko a yona go netefatsa gore puso ke puso ka batho, e e supiwang ka bosengbofitlha, maikarabelo le puso e e manontlholtlo mo ditheong tsotlhe tsa puso le tsa poraefete. Mme fela, NWPL e ela tlhoko gore PAIA mo go karolo 9 e amogela ditekanyetso le dithibelo tse di utlwagalang mo tshwanelong ya go fitlhelela tshedimosetso, tse di akaretsang, mme di sa felele fela go;

- Tshireletso e e utlwagalang ya bofitlha;

---

¹ See Regulation Gazette No 11136, dated 22 June 2020, Proclamation R21 of 2020, regarding the commencement dates of various sections of the POPIA on 1 July 2020 and 30 June 2021.

² See section 2 (a) of the *Protection of Personal Information Act 4 of 2013*

- Bofilha mo kgwebong; le
- Tsholetso ya puso e e atlegileng, e e manontlholtlo le e e siameng.

Tokomane e e dira jaaka bukanataelo ya tshedimosetso ya Kgotlatheomolao ya Porofense ya North West, gape e tlamela ka kgakololo mabapi le ditsamaiso tsa molao tse di tshwanetseng go latelwa fa go tsenngwa kopo ya go fithelela tshedimosetso le ditokomane tse di tshotsweng ke Kgotlatheomolao. Bao ba batlang rekoto ya setheo sa puso ba tshwanetse go fithelela ditlhokego tse di latelang pele ba neelwa rekoto eo:

- *Ditlhokego tsotlhe tsa tsamaiso ya go kopa tshedimosetso jaaka di tlhalositswe mo Molaong di tshwanetse tsa obamelwa;*
- *Ga go ise go ganelwe mongwe go fithelela rekoto eo go ya ka lebaka lefe kana lefe la kganetso le le tlhalositsweng mo Molaong.*

Gape, Bukanataelo e e diretswe go itsise baagi ka ga kgaoganyo ya tshedimosetso e e tshotsweng ke Kgotlatheomolao e e ka angwang ke mabaka a a ganetsang mongwe go e fithelela a a umakilweng mo Molaong, fa tshekatsheko ya go fithelela tshedimosetso e se na go dirwa go ya ka Molao. Tiriso ya ditekanyetso le dithibelo tse e tlhoka go dirwa ka mokgwa o o lekalekanyang tshwanelo ya go fithelela tshedimosetso le ditshwanelo tse di mo Molaotlhomong wa Ditshwanelo mo go Kgaolo 2 ya *Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforikaborwa wa 1996*.

2. TAOLELO YA KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST

- 2.1 Go ya ka karolo 114 ya *Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforikaborwa, 1996* ('Molaotheo'), Kgotlatheomolao ya Porofense e ka sekaseka, ya fetisa, ya tlhabolola kgotsa ya gana molao ofe kana ofe o o rebolwang kwa Kgotlatheomolao, gape e ka simolola kgotsa ya rulaganya molao. Kgotlatheomolao e na le maikarabelo a go direla Porofense ya North West melao le go dira bolebeledi mo pusong ya porofense.
- 2.2 Kgotlatheomolao e ka direla Porofense ya North West melao e e ka ga morero ofe kana ofe o o ka fa gare ga karolo ya tiro kgotsa lefapha le le kwadisitsweng go ya ka *Schedule 4* kgotsa *Schedule 5*, le mabapi le morero mongwe le mongwe o molao wa bosetshaba o tlhalositseng sentle gore o neela maikarabelo a ona go porofense kgotsa morero o taelo ya Molaotheo e solofelang tiragatso ya molao wa porofense.

- 2.3 Tsamaiso ya melao ya bosetshaba e tlhoka ditshitshinyo le dithhabololo tsa Kgotsatheomolao tse di tswang go baagi mabapi le Melaotlhomo e e amang diporofense, le gore ba supe gore ba a amogela kgotsa ba kgatihanong le melaotlhomo eo. Ka jalo Kgotsatheomolao e tlaa kcona go neela baemedi ba NCOP ba porofense taolelo ya go bouta mabapi le Melaotlhomo eo.
- 2.4 Go ya ka karolo 118 ya Molaotheo, Kgotsatheomolao ya Porofense e tshwanetse ya tsamaisa phitlhelelo le tseokarolo ya baagi mo dithulaganyong le mo dikomiting tsa yona. Molaotheo o tlhoka gore botsayakarolo jwa botlhe bo nne botlhokwa, bo atlege ebole bo akaretse batho botlhe mo dithulaganyong tsa molao le tsa bolebeledi.
- 2.5 Mo kgaratlhelong ya ditirelo tse di manontlholtlo le tiro e e tswileng diatla go diragatsa taolelo ya bona, Kgotsatheomolao e itlama go dira ka mekgwa le maitsholo tsa botshepegi, go nna mo pepeneneng, go fitlhelelwa ke botlhe, go nna le maikarabelo, go tsibogela setshaba le trisanommogo.

3. DITIRO, MAIKARABELO LE POPEGO YA KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST (Karolo 14(1)(a))

- 3.1 Maloko a Kgotsatheomolao ya Porofense ya North West a tlhophilwe gore e nne baemedi ba baagi ebole le taolelo ya bona ya molaotheo ke go netefatsa tsamaiso ya puso go ya ka dikgatlhego tsa baagi, ka go tlamela ka serala sa go sekaseka dikgwelihlo tsa setshaba, go akaretso go amogela melao e e tlisang diphetogo le go sekaseka le go okama ka matsetseleko maitsholo le ditiro tsa mafapha a puso a khuduthamaga.
- Tirokolo ya Kgotsatheomolao ke go amogela le go direla Porofense ya North West melao le go okama ditheo kgotsa mafapha a puso.
- 3.2 Maikaelelo a togamaano ya Kgotsatheomolao ya Porofense ya North West ke a a latelang:
- Go dira bolebeledi go Khuduthamaga ka katlego le ka manontlholtlo, gore Khuduthamaga e nne le maikarabelo ebole e diragatse le taolelo ya yona, jaaka karolo ya tiro e maloko a a kopana go sekaseka ditokomane tsa puso e.g. Maano a Togamaano, Maano a Tiragatso a Ngwaga le Ngwaga, Ditekanyetsokabo tsa Ngwaga le Ngwaga, Dipegelo tsa Dikwatara le tsa Ngwaga le Ngwaga, jj.
  - Go tokafatsa pholisi le bokgoni jwa go dira melao mo Kgotsatheomolao gore go tle go diriwe melao ya diphetogo.
  - Go tsholetsa pusotirisano e e nonofileng; le
  - Go tokafatsa tsiboso ya setshaba le botsayakarolo jo bo atlegileng jwa baagi le baamegi/bannaleseabe mo ditirong le mo dikgwebong tsa kgotsatheomolao, ka go laletsa le go rotloetsa batho botlhe gore ba tle dikokoanong tsa

kgotlatheomolao ebile ba lebelele ka kelotihoko (le fa ba sa tseye karolo) ditsamaiso tsa dingangisano tsa kgotlatheomolao le ditsamaiso tsa dikokoano tsa kgotlatheomolao, gape ba tseye karolo mo dithulaganyong tsa go dira melao ka go kwala kopo ya boikuelo le go thagisa ditshitshinyo mabapi le melaokakangwa ka nako ya fa baagi ba newa tshono ya go tsaya karolo.

**NORTH WEST PROVINCIAL LEGISLATURE
ORGANISATIONAL STRUCTURE 2019**

page 1 of 17

OFFICE OF THE SPEAKER NWPL
Purpose: To provide political leadership to the North West Provincial Legislature.
Functions:
1. Provide the Executive Authority services for Legislature
2. Ensure the attainment of the Constitutional Mandate of the Legislature
1 X Speaker of the NWPL

ADMINISTRATIVE SUPPORT	
Purpose: To provide Administrative Support Services to the Speaker and Members of the Legislature	
Functions:	
1. Provide overall administrative Support to the Legislature 2. Provide treasury function for the Legislature	
1 X Manager Treasury-05	
1 X Technical Specialist-05	
1 X Manager Strategic Support-05	
1 X Integrity Officer- C5	
1 X Personal Assistant Manager-05	
1 X Registry Clerk-C1	
1 X Other Manager-05	

OFFICE OF THE DEPUTY SPEAKER	
Purpose : To assist the Speaker to preside over the meetings of the Legislature.	
Functions :	
1. Responsible for any delegated task given by the speaker. 2. Responsible for Sectoral Parliament Committees and Oversight. 3. Responsible for members Incentive and capacity building. 4. Provide one -PC Meeting.	
1 X Deputy Speaker, 1 X Private Secretary-C3 1 X Driver Headanger-03	

OFFICE OF THE SECRETARY TO THE LEGISLATURE	
Purpose : To provide Corporate Governance and Strategic Support to the North West Provincial Legislature	
Functions :	
1. Provide corporate support 2. Provide sound Financial Management Services 3. Provide Legislative support 4. Provide Risk Management and Internal Control Services 5. Provide Internal Auditing 6. Provide Corporate Governance, Policy and Legal 7. Provide Strategic Planning, Monitoring and Evaluation.	
1 X Secretary to the NWPL-PU 1 X Office Manager-05 1 X Personal Auditor-C3	

**4. DINTLHA TSA KGOLAGANO TSA MOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO LE
MOTLATSAMOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO (Karolo 14(1)(a) and (b) ya PAIA)
(Karolo 55 le 56 ya POPIA)**

4.1 Motlhankedi wa Tshedimosetso

Go ya ka PAIA ya 2000, Mokwaledi wa Kgotsatheomolao, Moatefokate Lutendo Innocent Netshitumbu, ke ene yo o thapilweng jaaka Motlhankedi wa Tshedimosetso. Dintlha tsa go ikgolaganya le Motlhankedi wa Tshedimosetso ke tse di latelang:

Aterese ya Poso:

North West Provincial Legislature
Private Bag X2018
Mmabatho
2735

Aterese ya lefelo:

Office of the Secretary
2nd floor, West Wing
North West Provincial Legislature
New Parliament Building
Dr James Moroka Drive
Mmabatho
2735

Nomoro ya mogala.: (+27) 018 392 7000 (switchboard)
Ofisi ya Mokwaledi: (+27) 018 392 7003
Email: netshitum@nwpl.org.za

4.2 Motlatsamotlhankedi wa Tshedimosetso

Bakopi ba tshedimosetso ba tshwanela go romela dikopo tsotlhe go Mogakolodi wa Molao, Mme Nompendulo Mirriam Veronica Hillie, yo o neilweng maikarabelo a Motlatsamotlhankedi wa Tshedimosetso. Dintlha tsa go ikgolaganya le Motlatsamotlhankedi wa Tshedimosetso ke tse di latelang:

Aterese ya Poso:

North West Provincial Legislature
Private Bag X2018
Mmabatho
2735

Aterese ya Lefelo:
The Legal Advisor
2nd floor, West Wing
North West Provincial Legislature
New Parliament Building
Dr James Moroka Drive
Mmabatho
2735

Nomoro ya mogala.: (+27) 018 392 7000 (switchboard)
Mogakolodi wa Molao: (+27) 018 392 7205
Email: nhillie@nwpl.org.za

**5. PHITLHELELO LE TIRISO YA BUKANATAELO YA PAIA E E LAOLANG
TSHEDIMOSETSO (AFORIKABORWA) (Karolo 10 le Karolo 14(1)(c) ya PAIA)**

Kaelo ya go dirisa PAIA ya 2000 e fithelwa go Molaodi wa Tshedimosetso mo dipuong tsotlhe tsa semmuso. Dipotso di ka lebisiwa go:

Aterese ya Poso:

Information Regulator (South Africa)
P.O. Box 31533
Braamfontein
Johannesburg
2017

Aterese ya Lefelo:

JD House
27 Stiemens Street
Braamfontein
Johannesburg
2017

Tel.: (+27) 010 023 5214
Fax: (+27) 086 500 33519
Email: inforeg@justice.gov.za

6. DITHULAGANYO TSA SETHEO TSA BOTSAKAROLO JWA BOTLHE: POPEGO, MAIKARABELO LE KAMANO YA SEPOLOTIKI

Tumalano le tseokarolo ya dipolotiki mo tlhabololong le mo kamogelang ya Letlhomeso la NWPL la Botsayakarolo jwa Botlhe e ne e le botlhokwa go netefatsa gore taolelo ya molaotheo e a latelwa ebile e a diragatswa.

6.1 Ditiro le Maikarabelo tsa Polotiki

6.1.1 Mmusakgotla

Mmusakgotla, jaaka e le tlhogo ya setheo ya polotiki, o rwala maikarabelo a go netefatsa gore ka methha batsayakarolo botlhe ba amogela togamaano, ba e diragatsa, ba e baya leitlho, ba e sekaseka le go e tlhabolola.

Mmusakgotla ke mookamedi yo o netefatsang gore botlhe ba ba tsayang karolo mo tsamaisong ya ditiro tsa Ntlo ya Kgotslatheomolao (Moeteledipele wa Ditiro tsa Puso, Dime, Modulasetulo wa Baduladitulu, Mokwaledi jj.), mo thulaganyong ya mananeo, mo kabelong ya didiriswa, jj. ba tshwanetse ba beye kwa pele tiragatso ya Botsayakarolo jwa Botlhe.

6.1.2 Semesegolo le Dime

Semesegolo sa Ntlo ya Kgotslatheomolao le Dime fa ba rulaganya ditiro pele ga kokoano ya Kgotslatheomolao ba tswanetse go netefatsa gore ba akaretsa Botsayakarolo jwa Botlhe mo ditirong tsa Komiti nngwe le nngwe le mo ditirong tsa Ntlo ya Kgotslatheomolao.

6.1.3 Dikomiti tsa Kgotslatheomolao le Modulasetulo wa Baduladitulu

Ba rwala maikarabelo a go netefatsa tiragatso ya bolebeledi, go dirwa ga melao le botsayakarolo jwa botlhe. Go solo felwa gore ba dirise Letlhomeso la Botsayakarolo jwa Botlhe go dira Maano a Ngwaga le Ngwaga, Maano a Dikwatara le Maano a diporojeke. Baduladitulu ba Dikomiti le Barulaganyi/Bagokaganyi ba Dikomiti ba tshwanetse go tsenya tirisong le go tshegetsa Letlhomeso la Botsayakarolo jwa Botlhe.

Go tlhomilwe Lekala le le mafolofolo la Botsayakarolo jwa Botlhe le le ikarabelang go Ofisi ya Mokwaledi. Ditiro le Maikarabelo tse di botlhokwa tse di tla dirang gore Botsayakarolo jwa Botlhe bo diragadiwe ka katlego mo NWPL di-supilwe fa tlase fa.

6.2 Ditiro tsa Tsamaiso tsa Batlhankedidi

6.2.1 Mokwaledi

Mokwaledi jaaka e le tlhogo ya tsamaiso o rwala maikarabelo a go netefatsa gore ka metiha batsayakarolo botlhe ba amogela togamaano, ba e tsenya tirisong, ba e bay a leitlho, ba e sekaseka le go e tlhabolola.

Mokwaledi o okama tsamaiso yotlhe ya setheo, sekai, Tlhaeletsano, Thekenoloji ya Tshedimosetso, Dithhotlhomiso, HR, Ditsamaiso tsa Ntlo ya Kgotlatheomolao, jj. O na le seabe mo thulaganyong ya mananeo le mo kabelong ya didiriswa gape o tshwanetse a netefatse gore tiragatso ya Letlhomeso la Botsayakarolo jwa Botlhe e tla pele.

6.2.2 Lekala la Dithhotlhomiso

Tsenyotirisong ya Letlhomeso la Botsayakarolo jwa Botlhe e tlhoka tirisanommogo e e matlhagatlhaga le tshedimosetso le kitso ka ga baagi le ditiragalo tse di atileng mo setshabeng le mo tikologong. Lekala la Dithhotlhomiso le tshameka karolo e e botlhokwa ya go kokoanya, sekaseka le go tlhagisetsa maloko tshedimosetso ya mefutafuta mo dikgatong tse di farologaneng tsa dithhotlhomiso.

Mo ditirong tsa Botsayakarolo jwa Botlhe, ba tshwanetse ba tsamaise tlhagiso ya dipegelo tse di tshwanetseng go sekasekwa ke Ntlo ya Kgotlatheomolao gore dikatlanegiso di dirwe semmuso di bo di tsenngwa tirisong.

6.2.3 Lekala la Ditsamaiso tsa Ntlo ya Kgotlatheomolao

- Ditiro tsa Botsayakarolo jwa Botlhe di tsamaisa tlhagiso ya dipegelo tse di tshwanetseng go sekasekwa ke Ntlo ya Kgotlatheomolao gore dikatlanegiso di dirwe semmuso di bo di tsenngwa tirisong. Ka jalo, Lekala la Ditsamaiso tsa Ntlo ya Kgotlatheomolao mo NWPL le na le kgatlhego e e tsepamisitsweng mo go netefatseng gore dipegelo di a amogelwa, di a rebolwa le gore ditshweetso tse di tsewang di fetisetwa go baamegi/bannaleseabe ba ba maleba kgotsa go ditheo tse di maleba ebile di salwa morago.
- Badirakapuo ba fetolela go dipuong tse tlhano tsa semuso tsa Porofense Melaotlhomo, Ditokomane tsa Hansate ya Dikokoano tsa Kgotlatheomolao, Dithebolotekanyetsokabo le ditokomane tse dingwe tse di maleba ba bo ba tlhama le mareo a a lekalekanang mo dipuong tseo. (Setswana, Sesotho, Isixhosa, Afrikaans le English). Ba ranolola mo dipuong tse tlhano tse ka nako ya Dikokoano tsa Kgotlatheomolao, ditheetsophatlhataltsa, dipalamente tsa maphata, bolebeledi le ditheetsokgalemo. Badirakapuo ba tseleganya leyakgatisong la Hansate ya Dikokoano tsa Kgotlatheomolao.
- Moranolodi wa Puo ya Diatla ya Aforikaborwa (SASL) o ranolola go tswa go dipuong tsa semmuso tsa porofense go ya go puong ya diatla (SASL) ka nako ya Dikokoano tsa Kgotlatheomolao, ditheetsophatlhataltsa, dipalamente tsa maphata, ditheetsokgalemo, dikokoano tsa badiri le go

- ranolola go tswa go puong ya diatla (SASL) go ya go dipuong tsa porofense.
- Bakwalolodi ba kwalolola polelo jaaka e ntse mo ditokomaneng tsa Hansate ya Dikokoano tsa Kgotslatheomolao gore ba tlhagise leyakgatisong le le tla rulaganngwang mo bukaneng ya Hansate.

6.2.4 Lekala la Botsayakarolo jwa Botlhe le Dikopo tsa Boikuelo

Lekala la Botsayakarolo jwa Botlhe le botlhokwa mo go rulaganyeng le go tsamaisa matsapa otlhe a go tlamela ka tshegetso e e tlhokegang ya tegeniki, tsamaiso le thulaganyo ya didiriswa go baamegi/bannaleseabe botlhe gore go fitlhelwelwe botsayakarolo jwa botlhe, bolebeledi le go dira melao, tse di atlegileng.

6.2.5 Lekala la Tlhaeletsano

Le diragatsa karolo e e botlhokwa ya go itsise, go gasa le go phatlhalatsa ditiro le ditiragalo tsa botsayakarolo jwa botlhe. Ba rulaganya dikopano le dipego tsa bobegadikgang gape ba dira makwalodikgang le maano a mangwe a go gasa tshedimosetso.

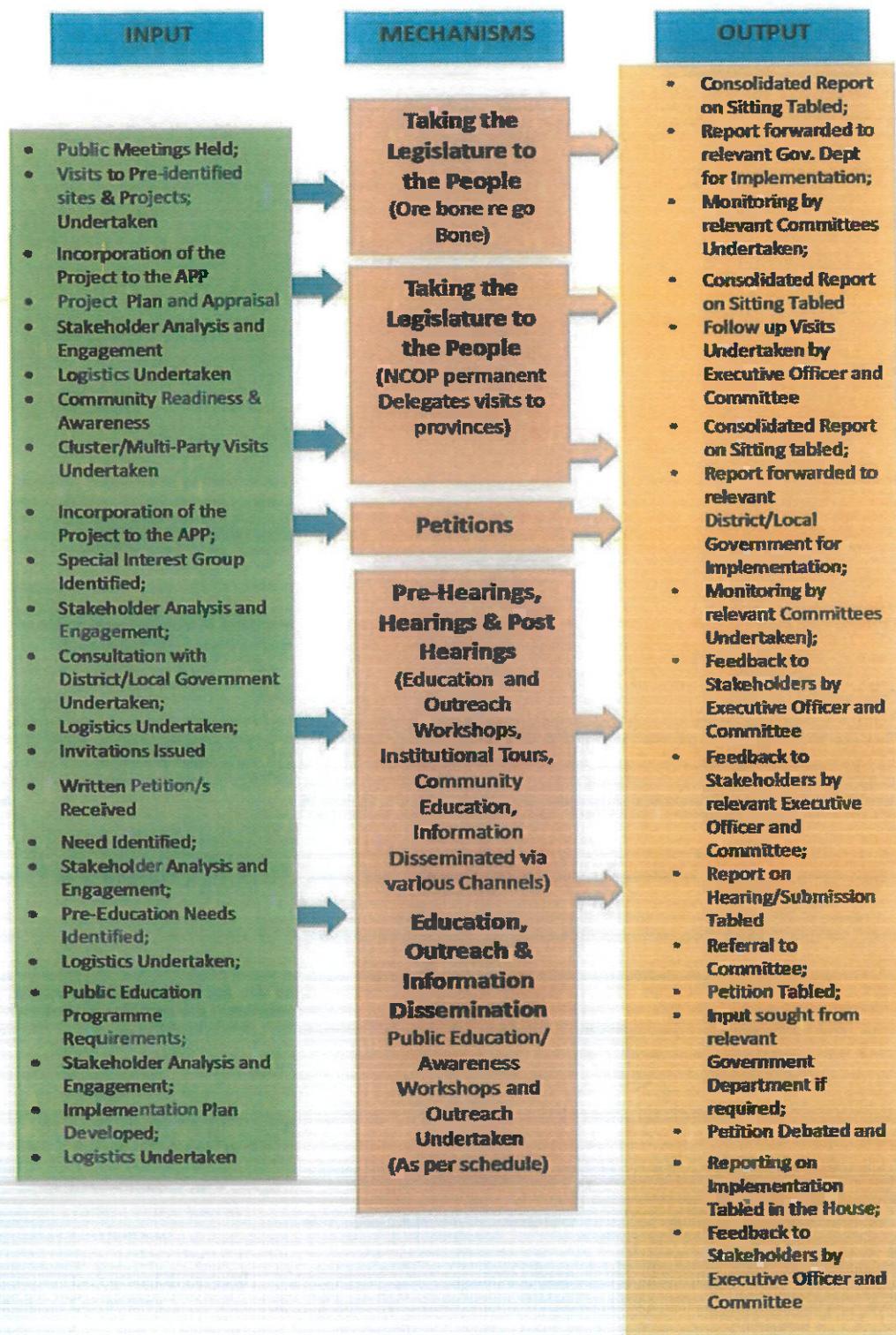
6.2.6 Tshireletso

Ba tlamela ka tlhaneletsano ya ditiragalo le ditiro tsa Lekala la Tshireletso le go sireletsa Maloko a Kgotslatheomolao le batlhankedl/badiri kgatihanong le matshosetsi a tshireletso.

6.2.7 Lekala la Dikomiti

Le tlamela ka tshegetso e e tlhokagalang ya tsamaiso go Dikomiti tsa Mafapha le Modulasetulo wa Baduladitulo.

6.3 Molebo o o maleba wa Botsayakarolo jwa Setšhaba

7. PHITLHELELO YA DIREKOTO TSE DI TSHOTSWENG KE KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST (Karolo 14(1)(d) le (e) ya PAIA)

7.1 Tlhaloso ya dintilha le dikhatekori tsa direkoto tse di tshotsweng ke Kgotslatheomolao ya Porofense ya North West

"Direkoto" tsa NWPL ke direkoto tse di dirilweng gongwe go amogewa mo tsamaong ya tiro ya semmuso e bile di beilwe e le bopaki jwa ditiro, ditiragatso le dikabelano tsa NWPL. Go na le diforomo tse di farologaneng tsa direkoto jaaka go kailwe mo go temanapotlana 9.2, Dimametlelelo A le B.

7.2 Kgotslatheomolao e na le gone go tsaya tshwetso ya go baya tshedimosetso nngwe ka dikhatekori jaaka e le ya maemo gongwe e e bofitilha le go se akaretse tshedimosetso e mo go senolelweng setshaba. Dikopo tsotthe tsa go fithelela direkoto tsa Kgotslatheomolao ya Porofense ya North West di tlaa sekasekiwa go ya kgetsi ka kgetsi, go ya ka ditlamelo tsa PAIA, POPIA le Molao ya Leruri ya Kgotslatheomolao ya Porofense ya North West gongwe molao mongwe fela o-o maleba.

7.3 Phitlhelelo ya direkoto go ya ka Karolo 14(1)(e) (Tshenolo ya ka gangwe)

Direkoto dingwe di ka fitlhelelwa ka tlhamalalo go tswa go NWPL. Bakopi ba rotloediwa go lebelela tsela e, pele fa ba tlisa kopo go ya ka Molao o. Mo mabakeng a, ga se tlhokego gore kopo e e kailweng e duelelwe le fa go le jalo, dituelo tse di kailweng tsa phitlhelelo le go gatsiwa gape di tlaa nna teng.

7.4 Phitlhelelo ya direkoto go ya ka Karolo 14(1)(d)

Temanapotlana 9.2, Dimametlelelo A le B di naya tlhalosetso ya tshedimosetso ya sebele le dintilha gongwe direkoto tse di tshotsweng ke NWPL. Le fa go le jalo, go tshwanetse ga lemogiwa gore ntlha fela ya gore khatekori gongwe ntlha e, e mo lenaaneng mo bukaneng ya tiriso, ga go reye gore kopo ya phitlhelelo ya direkoto tseo e tlaa neelwa.

8. GO FETISIWA GA TSHEDIMOSSETSO YA SEBELE

8.1 Maithomo a go fetisiwa

NWPL e tlhoka tshedimosetso e e ka supang motho gongwe setheo e ka tswa e le ka boyona gongwe e kopane le tshedimosetso e nngwe ka ga motho yoo gongwe setheo (tshedimosetso ya sebele). Tshedimosetso ya sebele e e maleba le motho wa tlhago gongwe motho wa semolao e kgontsha NWPL go dira tiro ya yona le ditiro tsa setheo. Tsela e ka yona tshedimosetso e e fetisiwang ka teng, e kaiwa ke NWPL.

NWPL e ikarabela mo mabakeng a POPIA e bile e tlaa netefatsa gore tshedimosetso ya sebele ya "mong wa data yo o ka supiwang" (jaaka go tlhaloitswe mo POPIA), e fetisiwa:

- Ka fa molaong, ka tekano ie mo pontsheng;
- Go ya ka dintlha tsa data moo go tlhokegang; le
- Fela mo mabakeng a e leng gore e tserwe, mme e seng mo mabakeng a a tiang kwa morago ntle fela le gore go fetisiwa go tsamaelana le maithomo a pele.

8.2 Tlhalosetso ya dikhatekori tsa mong wa data yo o ka supiwang le tsa tshedimosetso gongwe dikhatekori tsa tshedimosetso tse di tsamaelanang

Go ya ka karolo 1 ya POPIA, mong wa data yo o ka supiwang (motho) ke motho wa tlholego gongwe motho wa semolao. Dikhatekori tse di farologaneng tsa dintlha tsa data tse e leng gore NWPL e fetisa tshedimosetso ya sebele e e tsamaelanang le mefuta ya tshedimosetso ya sebele e akaretsa mme ga e felele mo go tseo di tlhagisitsweng mo tafoleng fa tlase:

DIKHATEKORI TSA MONG WA DATA YO O KA SUPIWANG		TSHEDIMOSETSO YA SEBELE E E KA FETISIWANG
Batho ba tlhago		Maina le sefane; dithaetlele, nomoroitshupo (moo go leng maleba), letiha la matsalo, bong (moo go leng maleba), sele/mogala. (Di)nomoro tsa ikholaganyo, nomoro ya fekese, imeili, aterese ya bonno,, aterese ya poso gongwe aterese ya kgwebo le tlhaletsano ya khupamarama, tlholego ya lotso le loago, dithutego, maitsholo a bosenyi, maikutlo a bong, dingwaga, itekanelo ya mmele gongwe ya tlhaloganyo, itekanelo, bogole, bodumedi, segakolodi, tumelo, setso, puo, tshedimosetso ya sebele ya bayometirikisi (tshedimosetso e e ka ga mmele), j.j.
Batho ba semolao		Maina a batho ba go ikholaganngwang le bone; Leina la setheo sa semolao; aterese ya bonno le ya poso; sele/mogala dinomoro tsa ikholaganyo, nomoro ya fekese, imeili; nomoro ya ikwadiso; ditumelano tsa ditšelete, tsa kgwebo le tsa ditirelo, ditshupatefo, tshedimosetso e e amanang le lekgetho, tshedimosetso ya saense gongwe ya setegeniki le diphiri tsa kgwebisano; ditokomane tsa FICA, disetifikeiti tsa BBB-EE, j.j.
Badiri		Bong, go ima; kemo ya lenyalo, morafe, dingwaga, puo, tshedimosetso ya dithutego (dithutego), tshedimosetso ya ditšelete; lotseno lwa tiro le dikungwelo; tshedimosetso e e tsamaelanang le lekgetho, hisetori ya tiro, nomoro ya ID; aterese ya bonno le ya poso; sele/mogala dinomoro tsa ikholaganyo, nomoro ya fekese, imeili, tlholego ya lotso le loago, dithutego, tshedimosetso e e ka ga dipenšene le letlole la dipenšene; dikonteraka tsa badiri; 'thulaganyo tsa kgalemo; direkoto tsa tiragatso ya badiri; direkoto tsa dituelo tsa badiri; direkoto tsa phitlhelelo ya eleketeroniki; direkoto tsa nako le go tsena; direkoto tsa phitlhelelo ka namana; direkoto tsa CCTV; direkoto tsa boitekanelo le pabalesego; direkoto tsa katiso; maitsholo a bosenyi, maikutlo a bong, dingwaga, itekanelo ya mmele le ya tlhaloganyo, itekanelo, bogole, bodumedi, segakolodi, tumelo, setso, puo, tshedimosetso ya bayometirikisi, j.j.
Ba ba tsenang mo		Leina, imeili, leina la khampani, thaetlele ya tiro le nomoro ya mogala, URL.

webesaeteng	
Baeng	Direkoto tsa phitlhelelo ka namana; nomoro ya ID, atere se ya bonno le ya poso, sele / mogala. (Di)nomoro ikgolaganyo, nomoro ya fekese, imelli, direkoto tse di fitlhelelwang ka ileketeroniki, le tsa CCTV.

8.4 Kelo ya tshedimosetso ya sebele e e rulaganeng ya tiolo ya melelwane

Moo NWPL e dirisang baneeladitirelo ba e leng motho wa boraro, ba ba neelanang ka ditirelo tse di akaretsang go fetisa tshedimosetso ya sebele kwa ntle ga Aforikaborwa gongwe mo go Cloud, re tlaa netefatsa gore motho wa boraro mongwe le mongwe yo re mo nayang tshedimosetso ya sebele, o e sireletska tsela e e tshwanang le fa e ne e dirisiwa mo Aforikaborwa. Se se raya gore motho wa boraro o ka fa tlase ga molao gongwe konteraka e e tsholetsang melawana ya phetiso ya tshedimosetso le gore e tshwana le melawana e e mo go POPIA le Pholisi nngwe le nngwe ya Data ya Cloud e e ka nnang teng.

8.5 Tihalosetsokakaretso ya Dikgato tsa Tshireletso ya Tshedimosetso e e tlaa tsenngwang tirisong ke motho yo o ikarabelang go netefatsa khupamarama, thokgamo le go nna teng ga tshedimosetso

NWPL e dirisa dikgato tse di farologaneng tsa tshireletso le thekenoloji go sireletska tshedimosetso ya sebele mo go fitlhelelweng go go seng ka fa molaong, tiriso, go senolwa, go fetola gongwe go senya, go ya ka POPIA.

- 8.5.1 NWPL e tsere mokgwa wa setheo o o anameng wa tsiboso ya sephiri moo badiri ba katisiwang ka ga mokgwa o o tswelelang go tshola tshedimosetso ya gago e le khupamarama.
- 8.5.2 NWPL e tlaa dira ka natla gotlhe go go tshwanetseng go sireletska tshedimosetso ya sebele; le fa go le jalo, ga e ka ke ya netefatsa pabalesego ya yone e e feletseng.
- 8.5.3 NWPL e dirile ditumelano tsa tshireletso ya data le ba e leng motho wa boraro ba e aroganang le bone tshedimosetso ya sebele le go ba batla gore ba tsenye dikgato tse di maleba tsa pabalesego go e tshola e babalesegile.
- 8.5.4 Go fetisiwa ga tshedimosetso go NWPL ka inthanete gongwe ka kgokagano ya mogala o o tsamayang e ka seke gotlhelele ya babalesega mme moo go

kgonegang NWPL e tiaa tsenya pabalesego e e botlhokwa go tlosa gongwe go fokotsa dikotsi.

- 8.5.5 Dithulaganyo tsa rona tsa IT mo go Cloud le moneedi wa rona wa ditirelo tsa IT ba dirisa *firewalls*, phitlhelelo ya *password* le mefuta ya (tshireletso ka sephiri) *encryption*; le fa go le jalo, go nna go na le dikotsi tsa gore tshedimasetso ya sebele e ka fitlheleiwa ke motho wa boraro yo o sa letlelewang gongwe ka ditiro tse di seng ka fa molaong.
- 8.5.6 Fa tlolomolao ya data e diragala, re tlaa itsise Motsamaisi wa Tshedimasetso le bao e leng gore data ya bone e mo mpaananeng ka bonako jo bo kgonegang, ntle fela le fa batlhankedi ba tiragatso ya molao ba re gakolola go diega gore re se kgoreletse dipatlisiso tsa bone.
- 8.5.7 Fa o abelana ka tshedimasetso ya sebele golo gongwe, ka gongwe o amana le mafelo a botlhe le badirisi ba bangwe, tshedimasetso eo ya sebele e ka bonwa ke badirisi botlhe mme e ka abelanwa phatlhalatsa kwa ntle. Ga re na taolo ya se.

9. TSELA YA GO KOPA REKOTO

9.1 Ditlhokego tsa ikamanyo

Fa rekoto / tshedimasetso e kopiwa go ya ka Molao, mokopi o tshwanetse a newa tetla eo, fa mokopi a ikamanya le tse di latelang:

- Ditlhokego tsotlhe tsa tsamaiso mo Molaong tse di tsamaelanang le kopo ya go fitlhelela rekoto; le
- Phitlhelelo ya rekoto ga e ganwe ka mabaka afe fela, gongwe go ganwa go go kailweng mo Molaong o.

9.2 Tsela ya go dira kopo

Fa motho a ka eletsa go fitlhelela tshedimasetso e e tshotsweng ke NWPL, dikgato tse di latelang di tshwanetse tsa latelwa fa go dirwa kopo ya go fitlhelela direkoto:

- i. Kopo e tshwanetse ya dirwa ka go kwala mo foromong e e kailweng ya kopo, **FOROMO 2**, le go fetisetswa ka poso, ka letsogo, ka fekese gongwe ka imeili go:

Motlatsamotlhankedí wa Tshedimosetso:

Aterese ya poso:

The Legal Advisor
North West Provincial Legislature
Private Bag X 2018
Mmabatho
2735

Aterese ya lefelo:

The Legal Advisor
2nd floor, West Wing
North West Provincial Legislature
New Parliament Building
Dr James Moroka Drive
Mmabatho
2735

Mogala.: (+27) 018 392 7000 (switchboard)
Mogakolodi wa Semolao: (+27) 018 392 7205
Imeili: nhillie@nwpl.org.za

- ii. Mokopi gape a ka tlhagisa fa e le gore o batla khopi ya rekoto gongwe fa e le gore ba batla go tlhatlhoba rekoto mo dikagong tsa NWPL.
- iii. Foromo ya kopo e tshwanetse ya tla e na le tuelo e e kailweng ya kopo e e leng R35 mabapi le mokopi ka sebele (Mabapi le dituelo, bona "Dituelo tse di lefisiwang").
- iv. Fa motho a kopa go fitlhelela mo foromong nngwe, mokopi o tlaa newa phitlhelelo ka tsela e e kopilweng, ntle le fela fa e le gore go dira jalo e tlaa nna itshunyonko mo go tsamaisiweng ga Kantoro, go tlaa senya rekoto gongwe go kgoreletsa tetlokhopi e e seng ya NWPL.
- v. Fa mokopi a eletsa go itsisiwe ka tshwetso mabapi le kopo ka tsela nngwe fela, s.k. ka mogala/fekese/imeili, mo go tlaletseng karabo e e kwadilweng, go tshwanetse ga kaiwa jalo.
- vi. Mo mabakeng a fa mokopi a kopang tshedimosetso mo boemong jwa mongwe, maemo a kopo e dirwang mo go one, a tshwanetse a tlhalosiwa.
- vii. Fa mokopi a sa kgone go buisa gongwe go kwala gongwe a na le bogole, kopo e ka dirwa ka molomo. Mo kgetsing e tshwana le e, Motlhankedí wa

Tshedimosetso gongwe Motlatsamotlhankedidi wa Tshedimosetso o tshwanetse a tlatsa foromo mo boemong jwa mokopi.

9.3 Dituelo tse di lefiwang

Go ya ka Molao, mefuta e mebedi ya dituediso e a tlhokega go duelwa, e leng tuediso ya kopo e e leng tuelo e e lekanyeditsweng, le tuelo ya phitlhelelo e e tshwanetseng ya tlakanngwa ka go bona matlole ka ditshenyegelo tsa kgatiso, go batla le nako ya go baakanya le ditshenyegelo, ga mmogo le ditshenyegelo tsa poso.

- Mokopi yo o batlang go fitlhelela rekoto e e nang le tshedimosetso ya sebele ka mokopi yoo, ga a tlhoke go lefa tuediso ya kopo. Bakopi ba bangwe bone ba ka lefa dituediso tse di maleba tsa kopo.
- Motlhankedidi wa Tshedimosetso gongwe Motlatsamotlhankedidi wa Tshedimosetso o tlaa itsise mokopi gore a duele tuelo e e kailweng pele a ka fetisa kopo go ya pele.
- Tuelo ya kopo e e duelwang ke R100 (lekgolo la diranta), go ya ka Molawana 8 wa melawana e e phasalanditsweng mo Kaseteng ya Mmuso no 45057 ya letlha la 27 Phatwe 2021, ntle fela le fa mokopi a letlilwe gore a se duele tuediso ya kopo go ya ka Kitsiso ya Mmuso R991 ya 14 Diphalane 2005. Mokopi a ka tsenya boikuelo jwa ka fa gare gongwe kopo kwa Kgotsatshekelo kgatihanong le tefo ya tuelo ya kopo.

9.4 Tshwetso le kitsiso

- Morago ga fa Motlhankedidi wa Tshedimosetso gongwe Motlatsamotlhankedidi wa Tshedimosetso a se na go tsaya tshwetso ka kopo, mokopi o tlaa itsisiwe mo malatsing a le 30 (someamararo) morago ga kopo e se na go amogelwa, ntle le fa sebaka sa go samagana le kopo se atolositswe.
- Fa kopo e neetswe, tuelo ya phitlhelelo go ya pele e tshwanetse ya duelwa mabapi le go batla, go siamisa le go tlhagisa gape rekoto moo go tlhokegang. Lebelela gape **FOROMO 3** ya dituelo tse di lefisiwang.

- Mokopi o tlaa neelwa tshedimosetso e e tlhokiwang, fa e le teng, mo nakong e e letlelesengang morago ga go amogelwa ga foromo ya kopo le dituelo tse di beilweng.

9.5 Go fudusiwa ga dikopo

Fa kopo ya phitlhelelo e dirwa mabapi le tshedimosetso e Mokwaledi wa NWPL a se nang yone, gongwe fa tshedimosetso e golagane thata le setheo se sengwe sa setshaba, kopo e tlaa fetisiwa mo malatsing a le 14 (somelebone) morago ga kopo e se na go amogelwa, go setheo se sengwe; gongwe mokgatlo o o ka tlamelang ka tshedimosetso.

9.6 Direkoto tse di sa bonwang / Tse di seyong

Mo mabakeng a fa direkoto di sa bonwe gongwe di se yo e bile dikgato tsotlhe tse di maleba di tserwe go batla rekoto e e kopilweng, Motlhankedi wa Tshedimosetso ka tsela ya tlhomamiso ka go ikana(affidavit) / tlhomamisetso, a ka itsise mokopi ka fa tshwanelong, a naya mabaka a a tletseng.

9.7 Tiegiso ya phitlhelelo

Dikopo di ka diegisiwa go fitlhela tshedimosetso e nna teng. Mokopi a ka itsisiwe ka fa tshwanelong le go kopiwa go dira dithagiso mo malatsing a le 30 (someamararo) gore goreng tshedimosetso e tlhokiwa pele e nna phatlhalatsa.

9.8 Mabaka a go ganwa ga phitlhelelo ya direkoto (Kgaolo 4: ss33-46)

Motlhankedi wa Tshedimosetso gongwe Motlatsamotlhankedi wa Tshedimosetso wa NWPL a ka gana phitlhelelo ya direkoto mo mabakeng a a tsamaelanang le:

- Tshireletso e e pateletsang ya boporaefete jwa motho wa boraro yo e leng motho wa tlholego, e e tlaa akaretsang go senola go go se nang mabaka ga tshedimosetso ya sebele ya motho yoo wa tlholego (karolo 34);
- Tshireletso e e pateletsang ya tshedimosetso ya kgwebo ya motho wa boraro (karolo 36);
- tshireletso e e pateletsang ya tshedimosetso ya motho wa boraro fa go senolwa ga rekoto go ka dira tlolo ya botshepegi go ba e leng motho wa boraro ba ba kailweng (karolo 37);

- tshireletso e e pateletsang ya batho le tshireletso ya thoto (karolo 38);
- tshireletso e e pateletsang ya direkoto tse di ka kaiwang e le tse di kgethegileng mo 'tsamaisong tsa molao (karolo 40);
- tshireletso e e pateletsang ya tshedimosetso, e go senolwa ga yone go ka gobatsang sesole, pabalesego le dikamano tsa mebuso tsa Rephaboliki (karolo 41);
- tshireletso e e pateletsang ya tshedimosetso e go senolwa ga yone go ka gobatsang dikgatlhego tsa ikonomi le itekanelo ya ditšhelete tsa Rephaboliki, ditiro tsa kgwebo tsa ditheo tsa setšhaba gongwe bokgoni jwa puso go samagana le ikonomi ya Rephaboliki sentle mo dikgatlhegong tsa Rephaboliki (karolo 42);
- tshireletso e e pateletsang ya tshedimosetso ya patlisiso go motho wa boraro, setheo sa setšhaba gongwe ntlha ya patlisiso eo fa go senolwa ga yone go ka isang kwa bothateng jo bogolo (karolo 43);
- tshireletso e e pateletsang ya tshedimosetso mabapi le ditiro tsa ditheo tsa setšhaba tse go senolwa ga tsone go ka solofelwang go kopakopanya gongwe go gobatsa ditiro tsa ditheo tsa setšhaba (karolo 44);

9.9 Tharabololo tse di leng teng (Karolo 14 91) (h)

Mokopi (gongwe motho wa boraro, fa go tlhokega), a ka batla thuso go tswa mo kgotlatshekelong nngwe le nngwe e e nang le taolo e e maleba, moo NWPL e sa ikamanyang le ditlamelo tsa Molao:

Mokopi a ka tsenya boikuelo jwa ka fa gare go Mmusakgotla wa NWPL kgathianong le tshwetso ya Motlhankedi wa Tshedimosetso gongwe Motlatsi wa Motlhankedi wa Tshedimosetso fa:

- Kopo ya phitlhelelo e gannwe.
- Dituediso tse di lefiwang di sa amogelesoge.
- Sebaka se, se ka sona tshwetso e e mabapi le phitlhelelo ya rekoto e tshwanetsweng ya dirwa, e atolositswe.
- Phitlhelelo ya rekoto e sa tlamelwa mo foramong e e kopilweng.
- Nako e e atolositsweng, e e seng maleba e e tserweng go tsibogela kopo ya phitlhelelo.
- Direkoto di sa senolwe.

- Tsamaiso (go akaretsa sebaka) ya go tsenya boikuelo jwa ka fa gare.

Motho wa boraro a ka tsenya boikuelo ka fa gare le Mmusakgotla wa NWPL kgatihanong le tshwetso ka Motlhankedi wa Tshedimosetso gongwe Motlatsamotlhankedi wa Tshedimosetso go senola tshedimosetso e e tsamaelanang le motho wa boraro.

9.10 Tsamaiso ya Boikuelo (Karolo 74(1) le (2))

Boikuelo jwa ka fa gare bo tshwanetse jwa dirwa mo foromong e e tlhalositsweng e e mametleletsweng jaaka FOROMO 4

- (i) Mo sebakeng sa malatsi a le 60 (someamarataro);
- (ii) Fa kitsiso go motho wa boraro e tlhokiwa ke karolo 49(1)(b) ya PAIA, mo malatsing a la 30 (someamararo) morago ga kitsiso e se na go newa yo o dirang boikuelo, ya tshwetso e go ikuelwang kgatihanong le yona gongwe fa kitsiso go yo o dirang boikuelo e sa tlhogagale, morago ga fa tshwetso e se na go tsewa.

Boikuelo jwa ka fa gare -

- Tshwanetse go isiwa, posawa fekesiwa gongwe go romelwa ka eleketeroniki go Motlhankedi wa Tshedimosetso gongwe Motlatsamotlhankedi wa Tshedimosetso wa NWPL.
- Tshwanetse go supa ntsha ya boikuelo jwa ka fa teng le go neelana ka mabaka a boikuelo.
- Tshwanetse go tlhalosa mokgwa o motho yo o dirang boikuelo a eletsang go newa tshedimosetso ka ga boikuelo jwa ka fa teng, go tlaleletsa karabo e e kwadilweng.
- Tshwanetse fa go tlhogagala, e bo e na le dituelo tse di kailweng tsa boikuelo.
- Tshwanetse go kaya aterese ya poso, nomoro ya fekese gongwe aterese ya imeili.
- Motlhankedi wa Tshedimosetso gongwe Motlatsamotlhankedi wa Tshedimosetso o tshwanetse mo malatsing a le 10 (some) a tiro, morago

ga go amogela boikuelo jwa ka fa teng, a bo ise go Bolaodi jwa Boikuelo, e leng Mmusakgotla wa NWPL go lebelelw.

- Boikuelo jo bo thari bo ka letlelwlw fa molemo o ka bontshiwang.
- Mokopi gongwe motho wa boraro a ka dira kopo fela kwa Kgotsatshekelo fa tsamaiso ya boikuelo jwa ka fa gare kgatlhanong le tshwetso ya Motlhankedi wa Tshedimosetso gongwe Mothusamotlhankedi wa Tshedimosetso bo setse bo lebeletswe gotlhe.

10. GO TOKAFADIWA GA MANUALE

Manuale o ka tlhabololwa nako le nako, karolo 14(2) e tlhoka gore Manuale o tokafadiwe le go phasaladiwa mo dipakeng tse di sa feteng ngwaga (ngwaga le ngwaga). NWPL fa go tlhokega, e tlaa tokafatsa Manuale wa yona go netefatsa tswelelo ya yona ya go dira le bomaleba.

11. GO NNA TENG GA MANUALE WA PAIA (Karolo 14 (3))

11.1 Khopi ya Manuale o, e teng gape ka dipuo tse di latelang tse tharo tsa semmuso:

11.1.1 English

11.1.2 Setswana

11.1.3 Afrikaans

11.2 Khopi ya Manuale o, e teng -

- Gore setshaba se o lebelele kwa tafoleng ya kamogelo ya NWPL. New Parliament Building, Dr James Moroka Drive, Mmabatho, 2735.
- Go mongwe le mongwe yo o kopang go Motlatsamotlhankedi wa tshedimosetso le tefo ya tuelo e e tlhalositsweng.
- Mo webesaeteng ya NWPL: www.nwpl.gov.za
- Go tswa go Motsamaisi wa Tshedimosetso (Aforikaborwa) mo diatereseng le / gongwe dinomoro tsa mogala jaaka di phasaladitswe ke Motsamaisi.

11.3 Tuediso ya khopi ya Manuale e tlaa duelwa go ya ka khopi nngwe le nngwe e e dirilweng ya bogolo jwa A4A e e dirilweng jaaka go kailwe mo go **FOROMO 3** ya Manuale o.

12. DIMAMETLELELO TSE DI TSAMAE LANANG

MAMETLELELO A: DIKHATEKORI TSA DIREKOTO TSE DI LENG TENG KA GANGWE (GO SENOLWA GA BOITHAOPO)

MAMETLELELO B: TLHALOSO YA DINTLHA LE DIKHATEKORI TSA DIREKOTO TSE DI TSHOTSWENG KE KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST

FOROMO 2: FOROMO YA KOPA YA GO FITLHELELA REKOTO YA SETSHABA

FOROMO 3: DIPOELO TSA KOPA LE TSA DITUELLO

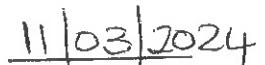
FOROMO 4: FOROMO YA BOIKUELO JWA KA FA TENG

LETLELETSWE KE

ADV.I. L. NETSHITUMBU

MOKWALEDI: KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE YA NORTH WEST

LETLHA

**MAMETLELELO "A": DIKHATEKORI TSA DIREKOTO TSE DI LENG TENG KA
BOTSONE/ TLHAGISO YA BOITHAOPO (Karolo 15 (1) - (5))**

Direkoto tse di teng ka botsone ntle le gore motho a kope go di fitihelela go ya ka Molao, mme fa go leng matshwanedi, di nna di ka lebelelwa gape ke Motlhanked wa Tshedimosetso go ya ka karolo 15(4) ya Molao.

1. Tshedimosetso nngwe le nngwe e e tlhagisitsweng gongwe go buisanelwa kwa kokoanong ya Ntlo gongwe kopano nngwe le nngwe ya Komiti ya Kgotlatheomolao ya Porofense moo ditsamaiso tseo di neng di buletswe setshaba, di teng ka gangwe mme ga go tlhokege gore di kopiwe go ya ka 'tsamaiso tse di tlhamaletseng tsa PAIA, moo mokopi a ka amogelang tshedimosetso e e builweng ka tsela ya dijithale.
2. Webesaete ya Kgotlatheomolao ya Porofense e na le tshedimosetso e e tsamaelanang le dintsha tse di latelang tse di leng teng ka gangwe go tswa mo webesaeteng ya yona mo go www.nwpl.gov.za:

#	DINTLHAKAELO
i.	Pono, morero, le melaometheo e e kaelang NWPL:
ii.	Tshedimosetsokakaretso, kagego ya temokerasi ya Molaotheo ya Rephaboliki ya Aforikaborwa le ditiragatso le tiro ya Kgotlatheomolao ya Porofense.
iii.	Melao le Melaotihomo: Molao wa bosetshaba le wa porofense le sethalo sa molao.
iv.	Dipegelo tse di amogetsweng tsa dikomiti: Dipegelo tse di ngangisanetsweng le dikatlanegiso tsa tsona tse di amogetsweng ke Kgotlatheomolao.
v.	Hansate: Dikwalololo tsa ditsamaiso tsa Kgotlatheomolao le dipuo.
vi.	Metsotso: Rekoto ya ditshwetso le dintsha tsa tiragatso tse di amogetsweng go tswa go dikokoano tse di fetileng tsa Ntlo le dikopano tsa dikomiti.
vii.	Dipampiri tsa dipotso: Rekoto e e kwadilweng ya dipotso tse di tlhagisitsweng ke ditokololo tsa Kgotlatheomolao ya Porofense tse di tlhokang karabo ka molomo.
viii.	Dipêo – Tsamaiso ya semmuso ya go tlhagisa dipampiri mo Kgotlatheomolao gore e di lebelele.
ix.	Ditshwetso: Ditshitshinyo tse di amogetsweng ke Kgotlatheomolao.
x.	Mekgathlo: Lenane la ditheo le mekgathlo tse Kgotlatheomolao e amanang le tsone.

xi.	Dikgang ka kakaretso, tlhagiso ya bobegakgang le ditsibogelo go dipotso tse di bidiwang ka gale.
xii.	Dipapatso tsa diphatlhatiro le dikaelo tsa go tlisa dikopo.
xiii.	Diforomo tsa tshedimosetso ya baneeladitlrelo tsa Kgotlatheomolao ya Porofense le dipapatso tsa dithendara.

**MAMETLELELO "B": TLHALOSO YA DINTLHA LE DIKHATEKORI TSA DIREKOTO
TSE DI TSHOTSWENG KE KGOTLATHEOMOLAO YA POROFENSE
YA NORTH WEST**

Gareng ga tse dingwe, Kgotlatheomolao ya Porofense e tshola direkoto ka dikhatekori tsa merero tse di latelang:

#	DINTLHAKAELO
a.	Dipampiri tsa Ntlo: Go akaretsa dipampiri tsa tsamaiso, dikitsiso, go bewa le dipegelo tsa dikomiti, tatediso ya Melaotlhomo, dipampiri tsa dipotso, dikwalololo tsa Hansate tsa dipuo le metsotso ya tsamaiso ya Ntlo le Dikomiti.
b.	Diphasalatso: Khalendara ya Kgotlatheomolao, tshedimosetsokakaretso le didiriswa tsa thuto tse di amanang le tiro le go dira ga Kgotlatheomolao.
c.	Mananeo a thuto ya setšhaba le botsayakarolo: Tshedimosetso mabapi le mananeo a Kgotlatheomolao le ditiragalo tse di ikaeletseng go tlhagisa kitso gareng ga setšhaba ka ga seabe sa Kgotlatheomolao le go rotloetsa botsayakarolo jwa setšhaba mo tiregong ya go dirwa ga melao (sk. Tshedimosetso e teng go setšhaba ka thulaganyo e e latelwang go dira diphethišene).
d.	Diporofaele tsa Ditokololo le Dikgaolotlhopho: Lenane la Ditokololo tsa ga jaana tsa NWPL le makoko a sepolotiki le dikantoro tsa dikgaolotlhopho tse ba di emetseng.

e.	Botokololo jwa dikomiti tsa leruri le ditokomane tsa dikomiti: Tshedimosetso e e mabapi le tlhamego ya tekatekano ya dikomiti tsa Kgotlatheomolao le se ba se dirang.
f.	Rejisetara ya Dikgatlhego tsa Ditokololo: Molao wa Maitsholo wa Ditokololo tsa Kgotlatheomolao ya Porofense ya North West o tlhoka Ditokololo tsa Kgotlatheomolao gore ngwaga le ngwaga ba bolele ka dikgatlhego tsa bone tsa ditšehelete go Mokwaledi wa Kgotlatheomolao ya Porofense, yo ka molao a tlhokang go tshola rejisetara ya dikgatlhego tsa Ditokololo.
g.	Melaotlhomo le Melao: Molao wa bosetšhaba le wa porofense le Melaotlhomo (sethalo sa molao) e Kgotlatheomolao ya Porofense e e dirang ka nako ya tirego ya go dira melao.
h.	Melawana ya Leruri: Melao e e tsamaisang maitsholo a dithulaganyo tsa Kgotlatheomolao go fithelela tiro ya yona ya semolao.
i.	Tshegetso ya tsamaiso Kagego ya tsamaiso ya setheo, lenane la badiri le molao wa maitsholo.
j.	Ditokomane tse di tlhagisitsweng ke tsamaiso: Maitlhomo a tirego ya tsamaiso ke go tlamela ka tshegetso e e tlhokiwang ke Ditokololo go diragatsa taolelo ya bone, tirego e, e isa kwa tlhagisong ya ditokomane tse di farologaneng tse di amanang le Kgotlatheomolao.
